

2024/1262

15.5.2024.

KOMISIJAS DELEĢĒTĀ DIREKTĪVA (ES) 2024/1262

(2024. gada 13. marts),

ar ko attiecībā uz iestādēm un dzīvnieku aprūpei un izmitināšanai izvirzītajām prasībām un attiecībā uz dzīvnieku nogalināšanas metodēm groza Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2010/63/ES

(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS KOMISIJA,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2010/63/ES (2010. gada 22. septembris) par zinātniskiem mērķiem izmantojamo dzīvnieku aizsardzību ⁽¹⁾ un jo īpaši tās 50. pantu,

tā kā:

- (1) Direktīvas 2010/63/ES 33. pants prasa dzīvniekus, ko izmanto zinātniskiem mērķiem, nodrošināt ar to veselībai un labsajūtai atbilstošu izmitināšanu, vidi un aprūpi. Direktīvas 2010/63/ES III pielikumā ir noteiktas iestādēm un minēto dzīvnieku aprūpei un izmitināšanai izvirzītās prasības.
- (2) Direktīvas 2010/63/ES 6. pants prasa dzīvniekus nogalināt, sagādājot tiem pēc iespējas mazākas sāpes, ciešanas un diskomfortu un izmantojot katrai sugai piemērotas nogalināšanas metodes, kas noteiktas minētās direktīvas IV pielikumā.
- (3) Direktīvas pieņemšanas laikā nebija pietiekamu zinātnisku pierādījumu par dažām sugām, to vidū galvkājiem, zebrzivīm un zvirbulveidīgajiem, pienācīgām izmitināšanas un aprūpes prasībām, kā arī par piemērotām galvkāju nogalināšanas metodēm. Tāpēc attiecībā uz minētajām sugām Direktīvas 2010/63/ES III pielikumā un attiecībā uz galvkāju nogalināšanu tās pašas direktīvas IV pielikumā nekādas sevišķas prasības netika iekļautas.
- (4) Kopš 2010. gada ir gūtas jaunas zinātniskas atziņas par nebrīvē turētu galvkāju, zebrzivju un zvirbulveidīgo labturības prasībām, kā arī par galvkāju nogalināšanu tādā veidā, kas tiem sagādā vismazāk sāpju, ciešanu un diskomforta, un tāpēc būtu attiecīgi jāpielāgo Direktīvas 2010/63/ES III un IV pielikums.
- (5) Dažas no jaunajām prasībām, kas noteiktas saistībā ar zebrzivīm un galvkājiem, kuri Direktīvas 2010/63/ES III pielikumā līdz šim nebija iekļauti, būtu jāievieš attiecībā uz visām ūdensdzīvnieku sugām vai attiecībā uz visiem dzīvniekiem.
- (6) Informācija, kas iesniegta saskaņā ar Direktīvas 2010/63/ES 54. panta 3. punktu, liecina, ka vairākas dalībvalstis, pamatojamās uz pašreizējiem zinātniskajiem pierādījumiem, par zebrzivju nogalināšanai piemērotu metodi uzskata hipotermisko šoku. Lai novērstu nevajadzīgu administratīvu slogu, ko radītu saskaņā ar Direktīvas 2010/63/ES 6. panta 4. punkta a) apakšpunktu piešķirti regulāri atbrīvojumi, šī zebrzivju nogalināšanas metode būtu jāatļauj.
- (7) Kopš Direktīvas 2010/63/ES pieņemšanas ir iegūti jauni zinātniski pierādījumi par inerto gāzu (argona un slāpekļa) izmantošanas nepiemērotību grauzēju nonāvēšanai, tāpēc to izmantošana grauzēju nonāvēšanā vairs nebūtu jāatļauj.
- (8) Tāpēc Direktīva 2010/63/ES būtu attiecīgi jāgroza,

⁽¹⁾ OV L 276, 20.10.2010., 33. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2010/63/oj>.

IR PIEŅĒMUSI ŠO DIREKTĪVU.

1. pants

Direktīvas 2010/63/ES III un IV pielikumu groza saskaņā ar šīs direktīvas pielikumu.

2. pants

1. Dalībvalstis ne vēlāk kā 2025. gada 4. decembrī pieņem un publicē normatīvos un administratīvos aktus, kas vajadzīgi, lai izpildītu šīs direktīvas prasības. Dalībvalstis tūlīt dara Komisijai zināmu minēto noteikumu tekstu.

Minētos noteikumus tās piemēro no 2026. gada 4. decembra.

Kad dalībvalstis pieņem minētos noteikumus, tajos ietver atsauci uz šo direktīvu vai šādu atsauci pievieno to oficiālajai publikācijai. Dalībvalstis nosaka, kā šāda atsauce izdarāma.

2. Dalībvalstis dara Komisijai zināmus to tiesību aktu galvenos noteikumus, ko tās pieņemušas jomā, uz kuru attiecas šī direktīva.

3. pants

Šī direktīva stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

4. pants

Šī direktīva ir adresēta dalībvalstīm.

Briselē, 2024. gada 13. martā

Komisijas vārdā –
priekšsēdētāja
Ursula VON DER LEYEN

PIELIKUMS

Direktīvas 2010/63/ES III un IV pielikumu groza, kā tālāk norādīts:

- 1) III pielikumu groza šādi:
- a) A iedaļu groza šādi:

i) iedaļas 2.3. punkta nosaukumu aizstāj ar šādu:
"2.3. Troksnis un vibrācija";

ii) iedaļas 2.3. punktā pievieno šādu d) apakšpunktu:
"d) Īdensdzīvnieku gadījumā troksni vai vibrāciju radošās iekārtas, piemēram, elektroenerģijas ģeneratori vai filtrēšanas sistēmas, nedrīkst nelabvēlīgi ietekmēt dzīvnieku labturību.";

iii) iedaļas 2.4. punkta nosaukumu aizstāj ar šādu:
"2.4. Signalizācijas sistēmas un ārkārtas rīcības plāni";

iv) iedaļas 2.4. punktā pievieno šādu d) apakšpunktu:
"d) Ir izstrādāti efektīvi ārkārtas rīcības plāni, kuriem dzīvnieku veselība un labturība jānodrošina gadījumā, ja uzņēmumā nedarbojas būtiski tehniskie elementi.";
- b) B iedaļu groza šādi:

i) iedaļas 8. punktā pievieno šādu otro daļu:
"Izmitinot savvaļā sagūstītus putnus, 8.1.–8.10. tabulā paredzēto platību piemēro ikreiz, kad putni tiek turēti ilgāk par 24 stundām. Ja putnus tur īsāku laiku, veic pasākumus, kas līdz minimumam samazina dzīvnieku labturības riskus.";

ii) iedaļas 8. punktā pievieno šādu 8.8., 8.9. un 8.10. tabulu:

“8.8. tabula

Mājas strazdi

Grupas lielums	Sprosta minimālā platība (m²)	Minimālais augstums (cm)	Minimālais barības sīles garums vienam putnam (cm)	Minimālais laktas garums vienam putnam (cm)
līdz 6	2,0	200	5	30
7 līdz 12	4,0	200	5	30
13 līdz 20	6,0	200	5	30
katram papildu putnam, kad skaits ir no 21 līdz 50	0,25		5	30
katram papildu putnam, kad skaits pārsniedz 50	0,15		5	30

8.9. tabula

Mājas zvirbuļi

Grupas lielums, ja nav vizuālu barjeru	Grupas lielums, ja vizuālas barjeras ir	Sprosta minimālā platība (m²)	Minimālais augstums (cm)
līdz 10	līdz 15	2,4	180
11 līdz 20	16 līdz 35	4,8	180
21 līdz 30	36 līdz 60	7,3	180
katram papildu putnam, kad skaits pārsniedz 30	katram papildu putnam, kad skaits pārsniedz 60	0,11	

8.10. tabula

Lielās zīlītes un zilzīlītes

Grupas lielums	Sprosta minimālā platība vienam putnam (m ²)	Minimālais augstums (cm)	Minimālais barības trauku skaits	Minimālais laktas garums vienam putnam (cm)
1	3	180	1	100
2–10 (*) (viens dzimums)	1	180	2	40
1 mātīte + 1 tēviņš	2	180	2	100

(*) Par 10 īpatņiem lielākas grupas atļautas tikai ar noteiktu novērošanas grafiku, pēc kura novērojumus veic pietiekami bieži, lai atklātu un mazinātu agresiju.”;

- iii) iedaļas 11.1. punktu aizstāj ar šādu:

“11.1. Ūdensapgāde un kvalitāte

Nodrošina, lai pastāvīgi būtu pieejams atbilstīgas kvalitātes ūdens pietiekamā daudzumā. Ūdens plūsmai recirkulācijas sistēmās vai tvertņu ūdens filtrēšanai jābūt pietiekamai, lai nodrošinātu, ka ūdens kvalitātes parametri tiek uzturēti pieņemamā līmenī atbilstoši audzēšanas sistēmas iezīmēm un attiecīgās sugas un dzīvnieku dzīves posma prasībām. Ja nepieciešams, ūdens krājumus attiecīgi filtrē vai attīra, lai nepieļautu, ka tajos nokļūst zivīm kaitīgas vielas. Ūdens kvalitātes parametrus pastāvīgi uztur pieļaujamās robežās, kas nodrošina konkrētai zivju sugai un attīstības stadijai normālu aktivitāti un fizioloģiju. Ūdens plūsmai ir jābūt tādai, lai zivis varētu normāli peldēt un saglabāt normālas uzvedības izpausmes. Paredz pietiekamu laiku, lai zivis aklimatizētos un pielāgotos mainīgiem ūdens kvalitātes apstākļiem. Ar attiecīgiem pasākumiem panāk, ka pēkšņas pārmaiņas dažādajos parametros, kas ietekmē ūdens kvalitāti, nenotiek pārāk bieži. Nodrošina atbilstošu ūdens plūsmu un ūdens līmeni un to uzraudzību.”;

- iv) iedaļas 11.2. punktu aizstāj ar šādu:

“11.2. Skābeklis, slāpekļa savienojumi, oglekļa dioksīds, pH un sāļums

Skābekļa koncentrācijai jābūt atbilstošai attiecīgās sugas vajadzībām un situācijai, kādā šīs zivis atrodas. Ja nepieciešams, atkarībā no audzēšanas sistēmas zivju tvertnēs nodrošina ūdens papildu bagātināšanu ar skābekli. Oglekļa dioksīda un slāpekļa savienojumu (t. i., amonjaka, nitrītu un nitrātu) koncentrācijai jābūt zemākai par kaitīgo līmeni. Ūdens kvalitāti uzrauga, izmantojot noteiktu testēšanas grafiku, pēc kura novērojumus izdara pietiekami bieži, lai atklātu šo kritisko parametru izmaiņas, un veic šādas izmaiņas mazinošus pasākumus.

pH līmeni pielāgo atbilstoši sugas vajadzībām un uztur, cik stabilu vien iespējams. Sāļumu pielāgo attiecīgās zivju sugas vajadzībām un to attīstības stadijai. Sāļumu maina pakāpeniski.”;

- v) iedaļas 11.3. punktu aizstāj ar šādu:

“11.3. Temperatūra un apgaismojums

Temperatūru uztur optimālās robežās atbilstīgi konkrētās zivju sugas un īpatņu attīstības stadijas vajadzībām un cik stabilu vien iespējams. Temperatūru maina pakāpeniski. Zivis tur piemērota fotoperiodisma apstākļos.”;

vi) iedaļas 11.5. punktu aizstāj ar šādu:

“11.5. Barošana un apkope

Zivis baro saskaņā ar atbilstošām barības vielu normām un biežumu. Īpašu uzmanību pievērš zivju kāpuru barošanai ikreiz, kad notiek pāreja no dabiskā uztura uz mākslīgo. Ja ar procedūru nesaistītu iemeslu (piemēram, pārvadāšanas) dēļ barošana uz laiku jāaptur, šim laikam jābūt pēc iespējas īsākam un jāņem vērā zivju lielums un ūdens temperatūra.

Ja iespējams, zivju apkopi veic, neizņemot zivis no ūdens. Zivju apkopšanai gan ūdenī, gan ārpus tā jābūt minimālai, un aprīkojumam, kas nonāk tiešā saskarē ar zivīm, jābūt samitrinātam. Zivju apkopi veic atbilstošā ūdens temperatūrā, un nepārsniedz galējo temperatūras robežu, kuru zivis spēj izturēt.”;

vii) pievieno šādu 11.6. punktu:

“11.6. Zebrzivis

11.6.1. Ūdens kvalitāte

11.1. tabula

Prasītie ūdens parametri zebrzivju izmitināšanas sistēmās

Ūdens parametri	Minimālās/maksimālās prasības
Temperatūra	24–29 °C
Elektrovadītspēja	150–1700 µS/cm²
Kopējā cietība	40–250 mg/L CaCO ₃
pH	6,5–8
Slāpekļa savienojumi	NH ₃ /NH ₄ ⁺ < 0,1 (*) mg/L, NO ₂ ⁻ < 0,3 mg/L, NO ₃ ⁻ < 25 mg/L
Izšķīdušais skābeklis	> 5 mg/L

(*) vai zem noteikšanas robežas. 0,1 mg/L apzīmē kopējo slāpekli, NH₃/NH₄⁺. Šis daudzums atbilst 0,002 mg/L NH₃, ja temperatūra ir 28 °C un pH ir 7,5.

11.6.2. Apgaismojums

Gaišajā laikā gaismas daudzums ir nemainīgs, izņemot īsu ausmas/krēslas pāreju, ja tādu izmanto. Tumšajā laikā valda pilnīga tumsa.

11.6.3. Turēšanas blīvums un vides dažādība

Pieaugušām zebrzivīm neizmanto ūdens tilpumu, kas mazāks par 1 litru. Turēšanas blīvums nepārsniedz 10 pieaugušas zivis uz litru. Tvertnes izmēram un formai jābūt tādai, lai zivis varētu saglabāt savu dabisko uzvedību un normāli peldēt.

Jāvairās tvertnē ilgstoši turēt tikai vienu zivi.”;

viii) pievieno šādu 12. punktu:

“12. Galvkāji

12.1. Ūdensapgāde un kvalitāte

Nodrošina, lai pastāvīgi būtu pieejams atbilstīgas kvalitātes ūdens pietiekamā daudzumā.

Tvertnes konstrukcija un ūdens plūsmas ātrums atbilst dzīvnieka vajadzībām, un tas ietver arī pienācīgu skābekļa pievadīšanu atbilstoši dzīvnieka lielumam, dzīves posmam un ar uzvedību saistītajām vajadzībām. Ūdens temperatūra, sāļums, pH un slāpekļa savienojumu koncentrācijas atbilst konkrētās sugas un dzīvības formu vajadzībām. Vajadzības gadījumā izmanto pārsegus, ar kuriem novērš galvkāju izbēgšanu un svešķermeņu nejaušu ievazāšanu.

Paredz pietiekami ilgu laiku, kurā galvkāji var aklimatizēties un pielāgoties ūdens kvalitātes apstākļu izmaiņām.

12.2. Apgaismojums

Gaismas intensitātei un fotoperiodam jāatbilst konkrētās sugas prasībām.

12.3. Barības režīms

Galvkājiem nodrošina barošanas režīmu, kas ir konkrētajai sugai, attīstības stadijai un uzvedības vajadzībām atbilstošs.

12.4. Vides dažādošana un apkope

Lai būtu iespējama daudzveidīga sugai raksturīga uzvedība, galvkājiem nodrošina piemērotu un pietiekamu daudzumu fizisko, kognitīvo un sensoro stimulu. Turēšanas apstākļos ņem vērā konkrētās sugas sociālās vajadzības, t. i., grupas vai vientuļnieku dzīvesveidu. Attiecīgā gadījumā ierīko paslēpņus vai alas.

Ja iespējams, galvkāju apkopi veic, neizņemot tos no ūdens. Galvkāju apkopšanai ārpus ūdens jābūt minimālai, un aprīkojumam, kas nonāk tiešā saskarē ar dzīvnieku, jābūt samitrinātam.

12.1. tabula

Galvkāji

Dzimta	Grupa	Ķermeņa garums (*) (cm)	Minimālā ūdens platība (cm²)	Minimālā ūdens platība katram papildu dzīvniekam grupā (cm²)	Minimālais ūdens dziļums (cm)
Sepiidae	Sēpijas	līdz 2	100	40	7
		> 2 līdz 6	600	200	15
		> 6 līdz 12	1 200	400	20
		> 12	2 500	1 000	25
Sepiolidae	Sepiolī- das (**)	līdz 1	50	5	5
		> 1 līdz 3	120	50	8
		> 3	150	100	12
Loliginidae	Skrimšļ- kalmār- i (***) (****)	līdz 15	2 000	400	60
		> 15 līdz 25	4 500	900	90
		> 25	6 000	1 200	90

Dzimta	Grupa	Ķermeņa garums (*) (cm)	Minimālā ūdens platība (cm²)	Minimālā ūdens platība katram papildu dzīvniekam grupā (cm²)	Minimālais ūdens dziļums (cm)
Octopodidae	Astoņkāj- i (****)	līdz 10	2 000	600	40
		> 10 līdz 20	2 600	700	50
		> 20	4 000	1 200	50

(*) Mantijas dorsālās daļas garums.
(**) Līdz 40 īpatņu grupa.
(***) Priekšroka cilindriskas formas tvertnēm. Ja izmantotās tvertnes nav cilindriskas, minimālās vērtības palielina par 5 %.
(****) Pavisam nesen šķīlušos kalmāru un astoņkāju mazuļus (planktona stadija) tur cilindriskās tvertnēs, kurās katrā ir ne vairāk kā 20 mazuļu uz litru, un ierobežo to vizuālo mijiedarbību.”;

2) IV pielikumu groza šādi:

a) pielikuma 2. punktu aizstāj ar šādu:

“2. Dzīvniekus nogalina ar vienu no šīm metodēm:

- a) apstiprina, ka ir neatgriezeniski apstājusies asinsrite;
- b) iznīcina smadzenes;
- c) dislocē kaklu;
- d) atasiņo vai
- e) apstiprina, ka sāk iestāties *rigor mortis*.

Nāves iestāšanos apstiprina ar metodi, kas ir nogalināmā dzīvnieka sugai atbilstoša.”;

b) pielikuma 3. punktu groza šādi:

i) tabulu aizstāj ar šādu:

"Dzīvnieki – piezīmes/ metodes	Zivis	Abinieki	Rāpuļi	Putni	Graudzēji	Truši	Suņi, kaķi, baltie seski un lapsas	Lielie zīdītājdzīvnieki	Primāti (izņemot cilvēkveidīgos)	Galvkāji
Anestēzijas līdzekļu pārdozēšana	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	
Kaušanas pistole			(2)							
Oglekļa dioksīds					(3)					
Kakla skriemeļu dislokācija				(4)	(5)	(6)				
Kontuzēšana/spēcīgs sitiens pa galvu				(7)	(8)	(9)	(10)			
Galvas nociršana				(11)	(12)					
Elektriska apdullināšana	(13)	(13)		(13)		(13)	(13)	(13)		
Cēlgāzes (Ar, Nz)								(14)		
Nošaušana ar piemērotām šautenēm, pistolēm un munīciju			(15)				(16)	(15)		
Hipotermiskais šoks	(17)"									

ii) sarakstā "Prasības" pievieno šādu 17. punktu:

"17. Izmanto tikai zebzivīm (*Danio rerio*) ≥ 16 dienas pēc apaugļošanas (*dpf*) un ar maksimālo ķermeņa garumu 5 cm. Hipotermiskā šoka temperatūra ir ≤ 4 °C, un tās atšķirība no turēšanas temperatūras ir ≥ 20 °C. Zivis nenonāk tiešā saskarē ar ledu. Minimālais ekspozīcijas ilgums ir 5 minūtes."